

Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи
иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ташкилоти умумиҷаҳонии
тандурустӣ

шӯъбаи минтақавии **Аврупой**

ДАСТУРАМАЛ ОИДИ БЕМОРИҲОИ ФАЛАЧ

Дастурамал оиди бемориҳои фалаҷ

1. Полимелит.
 2. Тавонбахшӣ.
 3. Таҷҳизотҳои ортопедикӣ.
 4. Артез.
 5. Маҳдудият дар ҳаракатҳо.
 6. Тавобахшии шахсонӣ маъҷуб.
- I. Ташкилоти умумичаҳонии тандурустӣ.

Дастурамали иттилоотии мазкур бахшида шудааст ба ҳамаи шахсони гирифтори оқибатҳои бемории фалаҷ ва аҳли оилаи онҳо.

© Ташкилоти умумичаҳонии тандурустӣ, 2014 с.

Ҳуқуқҳои муаллиф ҳимоя шудаанд.

Нашри соли 2014

Далелҳо аз китоби «Кӯдакони Маълули Қишлоқ» (Disabled Village Children (2009) истифода бурда шуданд.

Барои маълумоти иловагӣ:

Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии

Тоҷикистон

кӯч. Шевченко 69, ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон

Намояндагии Ташкилоти умумичаҳонии тандурустӣ дар

Тоҷикистон

кӯч. Бохтар 37/1, ш. Душанбе, 6 ошона

Саҳмгузoron:

Муҳаррир: Сатиш Мишра

Муаллифон: Хюг Ватс ва Шерон Де Мус

Тақризгар: Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон – Раёсати ташкили хизматрасонии тиббӣ ба модарону кӯдакон ва танзими оила.

Рассомон: Рустам Дустов, Хюг Ватс, Шарон Де Мусс, Сатиш Мишра ва Қаландаров Сафо

Нашри хуччат дар мавриди дастурамали иттилоотӣ бо кӯмаки мардуми Амрико эҷод шудааст, ки он аз тариқи Агентии ИМА оид ба рушди байналмилалӣ (USAID) расонида мешавад. Мазмун ва мундариҷаи ин эҷод нуктаи назари USAID ва Ҳукумати ИМА нест.

Дастури мазкур бо мақсади дастгирии мутахассисон ва ҳамшираҳои соҳаи тавонбахшӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо кӯдакони гирифтори бемории фалаҷ дошта ва волидони онҳо фаъолият менамоянд, таҳия шудааст.

БЕМОРИИ ФАЛАҶ ЧИСТ?

Бемории полиомелит ё фалаҷи кӯдакон сирояти вирусӣ буда ба торҳои асаби **ҳароммағз**, ки дар дохили устухонҳои сутунмӯҳра (мӯҳраҳо) дар пушти бадани инсон ҷойгиранд, таъсир мерасонад. Чунин сироятшавӣ метавонад ба фалаҷи доимии мушакҳо оварда расонад.

Ба бемории фалаҷ аслан кӯдакони то синни 15 сола гирифтдор мешаванд, вале он ба калонсолон низ таъсир мерасонад. Пас аз давраи шиддатнокӣ, беморӣ дигар гузаранда нест. Азбаски, бемории фалаҷ ба майнаи сар таъсир намерасонад, қобилияти зеҳнии кӯдакон осеб намебинад.

Раванди табобат пас аз дучор шудан ба бемории фалаҷ дар се давра мегузарад:

- 1) Давраи шадидӣ:** (яъне, ним соли аввал) давраи хеле дарднок аст, бинобар ин кӯдакон дар ҳолати беҳаракатӣ мехобанд. Ин бошад, аксар вақт ба рушди контрактура, яъне шахшавӣ оварда мерасонад. Сатҳи шахшавиро ба воситаи машқҳои махсус ва дар мавқеи дуруст гузоштани кӯдак пасттар кардан мумкин аст.
- 2) Давраи шифоёбӣ:** (яъне, дар давоми ду ё се соли оянда), ин давраест, ки ба тадриҷан барқароршавии қувваи мушакҳо ноил шудан мумкин аст. Машқҳоро бо мақсади пешгирии аз нав шахшавии мушакҳо давом дода, бо мақсади тадриҷан фаъол намудани кӯдак кӯшиш ба харҷ дода мешавад.
- 3) Давраи дуру дароз давомкунанда:** Пас аз ду ё се сол табобат бо мақсади барқароркунии мушакҳо дигар ёрӣ намерасонад. Бинобар ин, масъалаи аз ҷой хезонидани кӯдак ва ба қадри имкон таъмин намудани роҳгардии ӯ бо ёрии асобағал ё воситаҳои дигари ёрирасон (ортопедӣ), бояд татбиқ карда шавад. Дар ин давра, одатан аз усулҳои ҷарроҳӣ истифода менамоянд, то ба кӯдакон имконияти бароҳат истифода намудани воситаҳои ортопедӣ ё ин ки усули ҷойивазнамоии мушакҳо, ки барои паст кардани қачшавии устахонҳо, (аз

сабаби кашиши нобаробари мушакҳо ба вучуд меояд), мусоидат менамояд. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, то соли 2014 ҳамаи кӯдакони дар давраи ҳурӯчи бемории фалаҷ сироятшуда дар давраи сеюм, яъне тавонбахшии дуру дароз, ки то охири умри кӯдак давом мекунад, қарор доранд.

БАРОИ КӢДАКОНЕ, КИ ФАЛАҶИ ЯКУМРА ДОРАНД, КАДОМ КОРҶОРО АМАЛӢ НАМУДАН ИМКОНПАЗИР АСТ?

Якум: Машқҳо бо мақсади ба қадри имкон паст кардани сатҳи саҳтшафии мушакҳо.

Ин амалро чӣ тавр татбиқ намудан мумкин аст?

Силсилаи машқҳои ҳаракатӣ:

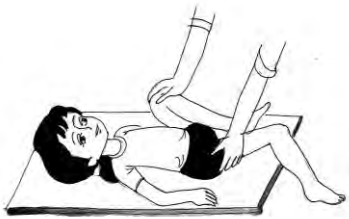
Ҳар як банду буғуми бадан шумораи ҳаракати махсуси худро дорад ва мо онро “силсилаи ҳаракатҳои буғум” меномем. Ба воситаи силсилаи ҳаракатҳои фаъол ва камфаъол мо кӯшиш ба харҷ медиҳем, ки ҳаракати мӯътадили ҳамаи буғумҳоро бо мақсади пешгирии намудани шахшавӣ таъмин намоем. Айни замон, силсилаи машқҳои ҳаракатӣ бояд ба таври мувофиқ, боэҳтиётна ва ҳама вақт бо назардошти ҳар як ноқисии кӯдак гузаронида шавад. Масалан, мо бояд маҳдудияти ҳаракати ҳар як буғумро эътироф намуда, аз доираи шумораи ҳаракатҳои меъёрии он берун набароем. Силсилаи машқҳои ҳаракатӣ бояд оҳиста ва бо назорат гузаронида шаванд. Шахси машқҳоро амаликунанда бояд дар ёд дошта бошад, ки истифодаи қувваи зиёд метавонад ба кӯдак осеб расонда, ўро захмӣ гардонад. Дар зер намунаи маъмули силсилаи машқҳои ҳаракатӣ барои кӯдакони аз бемории фалаҷ осебдида оварда шудааст:

Дарозкунии рон, зону, қат кардани бучули пой, васеъгардонии банди даст, рост кардани ангушти калон ё баракс. Шояд дигар буғумҳо низ ба машқ ниёз дошта бошанд, дар чунин ҳолат духтури кӯдакон метавонад вобаста аз талаботу зарурат гузаронидани машқҳои иловагиро тавсия намояд.

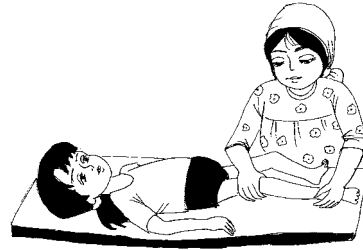

Машқҳои ҳаракатӣ

**Огоҳӣ: Буғумҳоро бисёр нақашед, дароз нақунед
буғумҳои кӯдакон хеле чандиранд!**

Кашиши рон аз тарафи рост

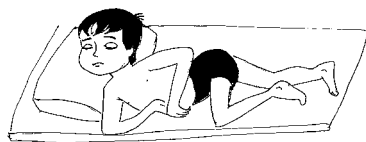
Тела додани рон

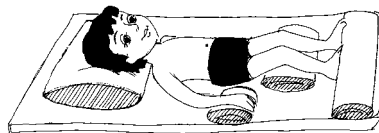
Кашидани зону

Мавқеғузори:

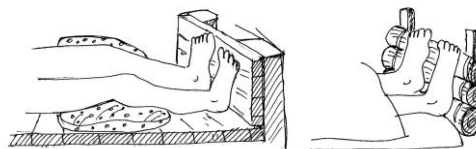
Мутмаин бошед, ки кӯдак дар курсии кӯдаконаи ба бадан ва вазнаш мувофиқ, пойҳояш озодона ва пурра ба фарш расида нишастааст (нишастии дуруст), зеро дуруст нишастани кӯдак рушди шахшавии пойҳояшро пешгирӣ менамояд. Таъкид намудан лозим аст, ки одам дар як вазъият доимо хоб рафта ё нишаста наметавонад ва иваз кардани мавқеъ ва тарзи нишаст фишурдашавӣ ва шахшавиро пешгирӣ менамояд.

Нодуруст

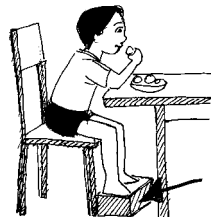
Дуруст

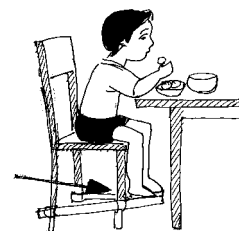
Ҳолати дурусти пойҳо дар вақти хоб ва истироҳат

*Пойҳо бе такягоҳ
(нодуруст)*

Бо такягоҳ (дуруст)

Дуюм: Табибон ва мутахассисони соҳа бояд муайян намоянд, ки ҳар як кӯдак вобаста аз маҳдудияту камқуввати мушакҳояш ба чӣ қодир аст. Дар натиҷаи чунин таҳҳис *Нақшаи тавонбахшӣ* таҳия карда мешавад. Як қисмати банақшагирӣ ба муайян намудани он ки кӯдак ба кадом воситаҳои ёрирасон ниёз дорад, баҳшида мешавад.

ШАКЛҲОИ ГУНОГУНИ ВОСИТАҲОИ ЁРИРАСОН МАВҶУДАНД:

А) Тахтачаи шикастабандӣ: Тахтачаи шикастабандӣ воситаест, ки бо мақсади дар ҳолати меъёрӣ ё мутаносибӣ нигоҳ доштани ягон қисмати бадан сохта шудааст. Тахтачаи шикастабандиро бо мақсади: роҳнамоӣ ва дастгирии ҳаракат; ёрӣ расонидан ба мушакҳои камқувват, роҳ надодан ба шахшавӣ ва тағйири шакл истифода мебаранд.

Тахтачаи шикастабандиро дар **давоми табобат** (барои рост истодан ё роҳ гаштан), ё **ба муддати кӯтоҳ**, пас аз ҷарроҳӣ ё зарбахӯрӣ бо мақсади дастгирии ягон қисмати бадан дар давраи шифоёбӣ истифода менамоянд. Баъзан, тахтачаи шикастабандӣ **шабҳо** вақте, ки кӯдак хоб аст, истифода карда мешавад. Истифодаи тахтачаи шикастабандӣ дар шаб бо мақсади роҳ надодан ба шахшавӣ ва тағйири шакл маслиҳат дода мешавад.

Б) Воситаҳои ёрирасон (ортопедӣ): Воситаҳои ёрирасони махсус бо мақсади дастгирии ягон қисмати камқуввати бадан, ки ба инсон имконияти беҳтар фаъолият карданро медиҳад ихтироъ шудаанд, масалан имконияти роҳ рафтан. Агар мушакҳои бадани кӯдак дар натиҷаи бемории фалаҷ якумра камқувват шуда бошанд (фалаҷ), пас воситаҳои ислоҳӣ, ортопедӣ ба вай дар тамоми умр зарур мешаванд. Масалан, агар мушакҳои рон (чорқисма) барои рост кардани зонуи кӯдак хеле камқувват бошанд, пас истифодаи воситаи ислоҳӣ-ортопедӣ ба вай роҳ гаштанро имконпазир мегардонад.

**Кӯдакон бо мушакҳои сусти рон бе артез роҳ
гашта наметавонанд**

**Кадам маълумтро оид ба воситаҳои ёрирасони ортопедӣ бояд
дар хотир нигоҳ дошт:**

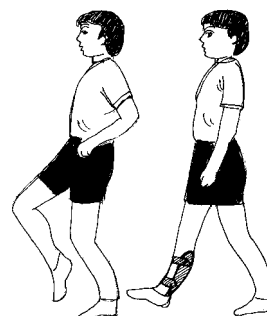
- Бо мароми рушди кӯдак воситаҳои ёрирасон бояд тез-тез иваз карда шаванд.
- Мо бояд мунтазам ба ҳар як сурхшавии пӯсти бадани кӯдак, ки пас аз кушода гирифтани воситаи ёрирасон мушоҳида мекунем, диққати махсус диҳем. Агар сурхӣ пас аз 15 дақиқа гум нашавад, пас ин мумкин аст нишонаи ба ислоҳ ниёз доштани воситаи ёрирасон бошад ва он бояд бартараф карда шавад. Ва агар ягон ҷои пӯсти бадан харошида (ё захмӣ) шуда бошад, воситаи ёрирасон бояд фавран мутобиқ карда шавад!
- Ба ҳар як кӯдак чӣ тавр истифода намудани воситаи ёрирасонро вай омӯзонидан лозим аст, то ин ки кӯдак одат намояд ва ба қобилияти худ барои истифодаи он дилпур бошад, масалан чӣ тавр бо истифодаи маводи ёрирасон роҳ гаштан!

**Воситаҳои ёрирасони (артез) аз ҳама маъмул барои кӯдакони аз
бемории фалаҷ осебдида инҳоянд:**

- воситаи ёрирасони бучулаки пой

**Кудак ба артези то
зону (AFO)**

**Алвонҷуриии пойҳо
(бо ва бе артез)**

- воситаи ёрирасони зону ва бучулаки пой

Кӯдак бо КАФО ва асобагал

Бо КАФО аз як тараф ва таёқ

Зонуи ақиб рафтаи кӯдак тавассути артези КАФО рост карда шудааст

- воситаи ёрирасони рон ва бучулаки пой

Кӯдак бо артези то рони пой- НКАҒО

Чӣ тавре мебинед, воситаҳои ёрирасон аз рӯи банду буғумҳое, ки ба дастгирӣ ё ёрӣ ниёз доранд номгузорӣ шудаанд. Аксари зиёди кӯдакон ба воситаҳои ёрирасони бучулаки пой ва воситаи ёрирасони зону ва бучулаки пой ниёз доранд.

В) Асобағал ва аробачаҳои роҳгардӣ:

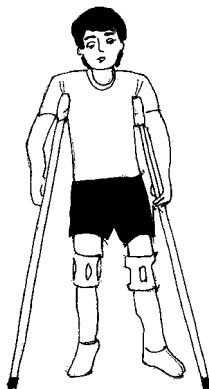
Асобағал ва аробачаҳои роҳгардӣ аз тарафи кӯдакон бо мақсади дастгирии худ ҳангоми рост истодан ё роҳгардӣ истифода мешаванд. Аробачаҳои роҳгардӣ махсусан барои истифодаи кӯдакони қобилияти дар мувозинат нигоҳдори бадан ва мушакҳояшон суст, мувофиқ аст. Ҳардуи воситаҳо ба одамони фалаҷ дошта барои ноил шудан ба мувозинат, боварӣ нисбати худ ва қобилияти мустақилона роҳ рафтан кӯмак мерасонанд.

Ду навъи асобағал дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрас аст: асобағали якум (асои таги култуқ) одатан барои кӯдаконе тайёр карда шудааст, ки мушакҳои қисмҳои гуногуни пой, даст ё баданашон камқувватанд. Асои бо оринҷ истифодашаванда барои кӯдаконе сохта шудааст, ки мушакҳои дасту пойҳояшон пурқувваттаранд.

Аввал, якчанд намунаҳои воситаҳои ёрирасонро андоза карда санҷед ва мушоҳида намоед, ки кадоме аз онҳо барои ҳар як кӯдак аз ҳама беҳатар ва бароҳаттар аст. Пас аз он, ки кӯдак каме пурқувваттар ва бозғайимодона маводи ёрирасонро истифода мекардагӣ шуд, боз таҳқиқ ва муайян намудан лозим аст, ки мабодо истифодаи ягон воситаи дигар лозим бошад. Масалан, кӯдаки аз истифодаи аробачаи роҳгардӣ оғоз карда, пас аз ягон муддат боқувваттар ва дилпуруна фаъолият мекардагӣ мешавад. Чунин кӯдак метавонад ба истифодаи асобағал гузарад ва бо кӯмаки хеле кам роҳ гардад.

Асо бо таъяи оринч

Асо багал

**Роҳраваки чархакдор
бо платформа**

**Роҳраваки
пашпеш**

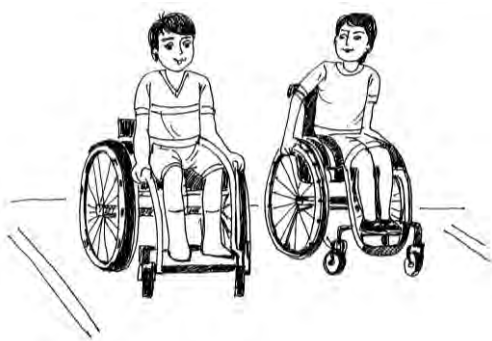
Дар хотир доред: вобаста аз интихоби намунаи дурусти воситаи ёрирасон, аксари зиёди кӯдакон метавонанд аз ҷояшон хезанд, роҳ гарданд, бозӣ кунанд ва ба мактаб раванд. Ҳангоми интихоби воситаи ёрирасон, ҳама вақт мақсад аз ноил шудан ба дараҷаи дилхоҳи мустақилият, бароҳатӣ ва дилпурии кӯдак бо каме дастгирӣ иборат аст!

Роҳраваки чархакдор

Г) Аробачаҳои маъюбӣ:

Барои шумораи ками кӯдакони аз бемории фалаҷ осебдида, аробачаҳои маъюбӣ, қисмати муҳими тавонбахшӣ ба ҳисоб мераванд. Аробачаҳо одатан барои он кӯдаконе таъин шудаанд, ки онҳо ҳатто бо ёрии воситаҳои ёрирасон низ роҳ гашта наметавонанд. Аробачаҳои маъюбӣ инчунин барои он кӯдаконе, ки барои ба масофаи дур рафтан мушкилӣ доранд, таъин шудаанд. Кӯдаке, ки як масофаи муайян роҳ гашта, тез монда мешавад, барои ба мактаб рафтан ё иштирок дар чорабиниҳои ҷамъиятии маҳалла ба аробачаи маъюбӣ ниёз дорад.

Пойгаи кӯдакон бо аробачаҳои маъюбӣ

Бозиҳои духтарчаи аробачадор

Сеюм: Нақшаи тавонбахшӣ бояд барномаи махсуси машқҳои тавонбахширо дарбар гирад, ки он барои ба қадри бояду шояд мустақил гардидани кӯдак мусоидат карда тавонад.

Машқҳои пурқувваткунанда:

Дар ёд дошта бошед, ки ҳангоми иҷро кардани машқҳо роҳ надодан ба мондагӣ ва беҳолшавии кӯдак хеле муҳим аст.

Машқҳоро ҳамин тавр ба нақша гирифта зарур аст, ки:

- Кӯдак фаъол бошад
- Камқуввати мушакҳо пешгирӣ карда шавад
- Пурқуввати мушакҳо таъмин ё баландтар карда шавад
- Шаклдигаркунӣ (ноқисӣ) пешгирӣ карда шавад
- Машқҳо барои пурқувватгардонии дастон ва беҳтар кардани мувозинат қотеъан тавсия карда мешаванд.

Боқувватгардонии мушаки паҳлуғии рон, кӯдак пои худро ба боло тела медиҳад, волидайн бошад бо дасташ муқовимат карда ба поён тела медиҳад.

Машқҳои тавонбахширо бо беҳтар шудани пурқуввати кӯдак бештар иҷро кардан лозим аст. Масалан, кӯдак аз 5 то 10 маротиба иҷро намудани машқ, ду ё се маротиба дар давоми рӯз оғоз мекунад. Бо мароми пурқувваттар шудан ӯ метавонад машқро аз 20 то 30 маротиба иҷро намояд. Ҳамин, ки мушакҳо ба қадри кифоя пурқувват шуданд ва кӯдак онҳоро ба таври мувофиқ ҳаракат дода метавонад, ҳуди ҳамин ҳаракати мустақилона, умедворем қувваи кӯдакро барқарор менамояд.

Ҷойивазкунӣ:

Одамоне, ки аз бемории фалаҷ осеб дидаанд, медонанд, ки агар ягон мушак кореро иҷро карда натавонад, баъзан мушаки дигар ин вазифаро ба дӯши худ гирифта, онро бомуваффақият ба анҷом мерасонад. Ва ин хуб аст, махсусан агар имконияти мушаки заруриро пурқувват кардан набошад. Вале агар шумо хоҳиши пурқувватгардонии мушаки заруриро дошта бошед, пас мутмаин бошед, ки мушаки чун ҷойивазкун ё ёрирасон истифодашаванда, айни замон фаъол набошад.

Масалан, агар шумо мушакҳои пеши устухони соқро пурқувват карданӣ бошед, пас албатта намехоҳед, ки мушакҳои ангуштони пойро чун ҷойивазкун истифода намоед.

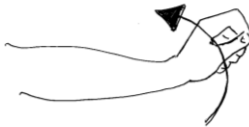
Яъне, ба шумо бартараф кардани таъсири мушакҳои қаткунии пой лозим мешавад. Шумо аз кӯдак хоҳиш менамоед, ки ангуштони пояшро қат кунед, айни замон ангуштонро қат нигоҳ дошта, хоҳиш мекунед, ки пояшро боло бардоред. Ин имконият медиҳад, ки мушакҳои пеши устухони соқ ба ҷои мушакҳои қаткунии ангуштони пой фаъолият намоянд.

Намунаи иловагии ҷойивазкунии умумӣ ин истифодаи мушаки васеи қисмати поёнии соқи пой ба ҷои мушаки асосии соқи пой бо мақсади бо ангуштон рост истодан мебошад. Агар шумо бо ёрии мушаки асосии соқи пой бо ангуштон рост истода бошед, пас ин корро ба воситаи рост нигоҳ доштани зонуятон амалӣ мекунед. Ва агар шумо мушаки асосии соқи пояшонро истифода кунед, пас зонуятонро ҳангоми бо ангуштон рост истодан қат мекунед. Агар мушакҳои қаткунандаи банди дасти шумо камқувват бошанд, шумо метавонед мушакҳои қаткунандаи ангуштонро бо мақсади рост кардани ангуштон истифода намоед. Ин нигоҳ доштани ягон чизро дар даст мушкил мегардонад.

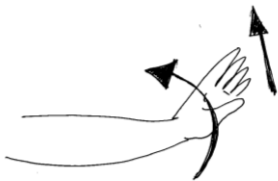
Шумо бояд масъалаи ҷойивазнамоиро ҳангоми омӯзонидани машқҳои пурқувватгардонӣ дар назар гиред, то ин ки мушакҳои заруриро пурқувват гардонед.

Қадкунии банди даст

Кори дурусти мушакҳои банди даст

Ангуштони даст низ ба қадшавии банди даст метавонанд мусоидат намоянд

Фаъолиятҳои гуногун барои ҳар як кӯдаки гирифтори бемории фалаҷ буда хеле муҳиманд, бинобар ин бояд дар нақшаи Маркази тавонбахшӣ ҷой дода шаванд. Хӯрдану нӯшидан, рафтан ба ҳоҷатхона ва оббозикунӣ мустақилона либос пӯшидан, бозӣ кардан бо кӯдакони дигар, рафтан ба мактаб, ёрӣ расонидан дар корҳои хона ва ҳангоми корҳои ҷамъиятӣ дар маҳалла. Умуман фаъолиятҳои рӯзмарра бояд қисматҳои асосӣ ва калони Нақшаи тавонбахшӣ бошанд.

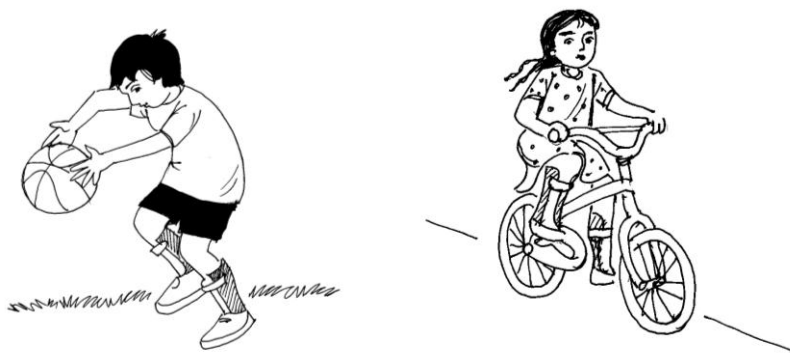
Оббозӣ

Либоспӯшӣ

Дар хотир доред: Дар хона нишастан ва машғул нашудан ба ягон фаъолият ҳолати ҷисмонии инсон ё неқӯаҳволии ўро беҳтар намегардонад. Шахсони аз бемории фалаҷ осебдида бояд ҳамеша серҳаракат бошанд!

Расми кӯдак, ки дар аробачааш нишаста бозӣ карда истодааст ё бо асобағалаш футбол бозӣ карда истодааст, оббозӣ карда истодааст ё дар саҳро ба меҳнат машғул аст ва ғайра.

Бозиҳои кӯдакон

Чаҳорум: Табибон бояд муайян намоянд (қарор диҳанд), ки оё ягон навъи ҷарроҳӣ ба кӯдаки осебдида ёрӣ расонида метавонад? Ҷарроҳӣ метавонад ба кӯдак барои ба осонӣ ва бароҳат истифода намудан аз воситаҳои ортопедӣ ёрӣ расонад ё мумкин аст, ҷарроҳӣ барои ислоҳ намудан ё пешгирии ноқисӣ, ки новобаста ба машқҳо давом кардан мегирад, ёрӣ расонад. Баъзан, ҷойивазкунии мушакҳо ҳаракати онро иваз карда, ба кӯдак барои ҳарчӣ бештар мустақил будан кӯмак менамояд.

МАЪЛУМОТ, ФАЪОЛИЯТ ВА ИШТИРОКВАЗИИ ИҶТИМОӢ:

Мо бояд мутмаин бошем, ки ба ҳамаи кӯдакони аз бемории фалаҷ осебдида таҳсилот дастрас аст, то ин ки онҳо ҳаёташонро таъмин карда дар фаъолиятҳои иҷтимоӣ иштирок карда тавонанд. Аз ҳама олиаш он мебуд, ки агар, чунин фаъолиятҳо дар мувозӣ, чун як қисмати ҳамагуна Нақшаи тавонбахшӣ татбиқ карда шавад. Дар ҳолати мавҷуд набудани хизматрасониҳои тавонбахшӣ дар минтақаи зист, ашхоси аз бемории фалаҷ осебдидаро барои иштирок намудан дар ҳама чорабиниҳои имконпазири иҷтимоӣ ва дигар фаъолиятҳо бо дастгирии ҷамоатҳои маҳаллӣ рӯҳбаланд намудан мувофиқи мақсад аст.

**ВА ДАР ИНТИҲО, ДАР ЁД ДОРЕД, КИ ДАСТГИРИИ ШУМО ХАЁТИ
ОДАМОНИ ЗИЁДРО НАЧОТ МЕДИҲАД!**

*“Маҳдудиятҳоро барҳам диҳед,. Дарҳоро барои ҷомеаи фарогир ва
рушди ҷамагон бикшоед”*

БАРДИ ҚАЙДҲО

**Барномаи Маъюби ва Барқарорсозии солимӣ
- Бартарафгардони Монеаҳо - Таъмини
имкониятҳо барои ҷама.**